

İngilizlerin
yeni tehdidiReşid Paşa'yı ziyaret eden Amiral
dö Robek : « Meclisin Bursa'da
toplanması Başkentin naklidir »YUNANLILARIN SOMA VE
SALİHLİ CEPHELERİNDE
SALDIRISI PÜSKÜRTÜLDÜHACI MUHARREM VE TUZCU EFE MÜF
REZELERİ DÜŞMAN TAARRUZUNA KARŞI
RAMANCA KARŞI KOYDU.**BALIKESİR** — Yunanlılarla Soma cephe
sinde iki günden beri kan-
lı çarpışmalar devam etmek
te olduğu bildirilmektedir.Harekatı Milliye merkez
heyeti 3 kasım akşamı aşı-
ğıdaki tebliği yayınlamış-
tır:«Yunanlıların iki gün-
der beri Soma cephesinde
icra eylediği taarruzlar bu-
gün (dün) de devam etmiş-
tir. Bugün (dün) erken-
den iki saat devam eden
topçu ateşinden sonra iki
batarya top, bir alay piya-
de ve bir bölük süvari ile
taarruz başlamış ve mer-
kezimiz bir miktar geri
çekilmiştir. Cephe de Kuva-
yı Milliye Kumandanı Ha-
cı Muharrem Efendi ile top-
çu Mustafa Efendi ecdadın-
lâyik ahfat olduklarını ispa-
d ederek her maniaya seba-
ile mukavemette bulunmu-
lardır. Bilâhare tarafımız-
dan icra edilen mukab-
taarruzlarla düşman tara-
fından tâkip edilmiştir.»İngiliz kumandanlığı ne-
zinde yapılan şikâyetler
karşılık bunlar, Yunan
kuvvetlerinin yeni tes-
p edilen hattâ (Milne hattı)
göre, ayarlama yaptıkları
cevabını vermekle iktifa e-
lemişlerdir.Soma'ya iki saat mesafe
de Çeşme Cerkezköy istikâ-
metinde Yunan ileri hare-
keti de çok şiddetli çarp-
malara yol açmıştır.**YAKILAN KÖYLER
SALİHLİ.**Pazartesi günü Yunan
kuvvetleri Ödemiş istikâ-
tinde ve Hacı İlyas köyle-
rine saldırmışlardır. Üzü-
lü ve Narvan köyleri de
hicuma uğramıştır. Bu
köylerde erkek yoktu. Ah-
li yalnız sakatlardan iht-
yarlardan, kadınlardan v-çocuklardan ibaretti. Köyle
yakılmış ve ancak 85 ki-
Salihli'ye sığınabilmiştir.Tuzcu Efe müfrezeleri Yu-
nan saldırısına kahraman-
ca karşı koymuştur. Birçok
noktalarda mukabil taarruz-
larla Yunan birlikleri def-
edilmiştir.**AZNAVUR****BALIKESİR**, —
Millî müfrezeler bir ta-
raftan Yunan saldırılarını
karşı koymaya çalışırken
diğer taraftan da, Kuvayı
Milliye'yi sırtından vurma-
ya üzere İstanbul'dan yollar
almış olan Aznavur ve çete-
lerini dağıtmak üzere ha-
rekete geçmişlerdir.Reşid Paşa'yı ziyaret ederek tehditlerde bulunan Amiral dö
Robek.İngiliz Yüksek Komiseri A-
miral dö Robek dün Londra'ya
Dışişleri Bakanı Lord Cur-
zon'a gönderdiği bir telgrafta.
Dışişleri Bakanı Reşid Paşa i-
le Millet Meclisi'nin Bursa'ya
nakli konusunu görüştü-
ğünü ve böyle bir hareketin
fiilen payitahtın İstanbul'dan
nakledilmiş olduğu anlamına
geleceğini kendisini bildirdi-
ğini açıklamaktadır.Amiral dö Robek, ziyaretin
bir kaç gün evvel yapıldığını,
Millet Meclisi'nin Bursa'da
toplanacağına dair bir gazete-
de çıkan haber hakkında
Reşid Paşa'ya sorulduğuna,
Mustafa Kemal'in böyle
bir talepte bulunup bulunma-
dığını öğrenmek istediğini yaz-
makta ve Reşid Paşa'nın böy-
le bir mesajdan haberi olma-
dığını söylediğini ilâve etmek-
tedir.Amiral dö Robek şu nokta-
lara da işaret etmiştir:«Fakat Reşid Paşa, Ana-
yasa'nın, Millet Meclisi'nin
yurdun herhangi bir yerinde
toplanmasına müsaade verdi-
ğini anlattı. Bunun üzerine
Meclis'in açılışında bulun-
mak üzere Padişahın Bursa'ya
gidip gitmiyeceğini sor-
dum. Reşid Paşa, Anayasa'da
böyle bir ihtimali göz önünde
bulunduran bir madde bu-
lunduğunu da ekledi.»Amiral dö Robek, Meclis'in
Bursa'da toplanması hâlinde
başkentin fiilen İstanbul'dan
nakledilmiş anlamına gelece-
ği yolundaki imalarının Reşid
Paşa'yı geniş ölçüde huzur-
suzlandırdığını bildirmekte
ve Mustafa Kemal Paşa'nın,
Meclis'in Bursa'da toplanma-
sında şiddetle ısrar etmekte
olduğu kanaatine sahip bu-
lunduğunu da bildirmektedir.Amiral dö Robek bu telgra-
fı ile birlikte, Türklerin İs-
tanbul'dan atılmalarını tavsi-
ye eden İngiliz siyasî memuru
Hohler'in uzun bir muhtıra-
sını da yollamış ve bu muhtıra-
daki bütün görüşleri paylaştı-
ğını da ilâve etmiştir. (Bu
mühim muhtıranın tam metni
ikinci sahifemizedir.)125 milyon Romanot
Rublesi yakalandıİtîlât Devletleri polisi, Romanya'dan
İmanımıza gelen bir vapurda
125 milyon Romanot rublesi yakala-
yarak bütün Rus parasını müsaderet-
mişlerdir.Sait Molla : « Çevremde
bir casus dolaşıyor ! »Teşkilâtı Milliye'nin şeh-
rimizdeki gizli elemanları,
Sait Molla ile İngiliz baş-
casusu Papaz Frew arasında
yeni mektupların kop-
yelerini ele geçirmeye mu-
vaffak olmuşlardır.Bunlardan birinde Sait
Molla, artık iyice kuşku
içinde bulunduğunu şu sa-
tırları ile ortaya koymakta-
dır:«Benim bir mektubumda
Hikmet'e söz açmışlar. Bu
mektubun içinde yazılı
olanları nereden öğrenmiş-
ler? Hikmet ile kendim gö-
rüştim, bunun doğru ol-
duğunu, şaşkınlık içinde
Hikmet'ten dinledim. Ca-
sus, benim çevremde midir,
yoksa siz de midir?»PAPAZ FREW'UN BAŞAJANI, MEKTUPLA-
RININ GİZLİ TEŞKİLATIN ELİNE
GEÇTİĞİNİ ANLADISait Molla dün Papaz
Frew'a yolladığı mektupta
ise, tekrar Zeki Paşa'nın
Başbakanlığa getirilmesini sa-
vunmaktadır. Yalnız Zeki
Paşa için İngilizlerin bazı
itirazları olduğu Sait Mol-
la'nın mektubundan da an-
laşılmaktadır. Casus Molla
şöyle demektedir:«Hükümet Başkanlığına
Zeki Paşa'nın getirilmeme-
si için ileri sürülen düşün-
celer doğru değildir. Bu zat,
Kürtler üzerinde mâkim-
dir. Eski Ermeni kitali unu-
talmıştır. Sizin aklınızagelenler bugün için her
halde mevsimsizdir. Bunu
icabında tevil etmek müm-
kündür. Yüksek yardımla-
rınızı her dakika bekliyo-
ruz. Karşıdaki olayı öteki
lerine buluşturmaya çalışı-
yoruz.»Sait Molla'nın «karşıda-
ki olay» diye bahsettiği
muhtemelen «Kızıl Han-
çer» imzası altında Kuvayı
Milliye aleyhtarı beyanna-
melerin dağıtılmasıdır. Bun-
ların mühim kısmı Üskü-
dar'da ele geçirilmiştir.

İngilizler Türkive'yi ne hale getirmek istiyor?

Gizli muhtırada, Osmanlı İmparatorluğu'nun Anadolu'nun ortasında bir eyalet haline getirilmesinden bahsediliyor

İNGİLİZ SİYASİ MEMURU HOHLER, "KORKUDAN TİTREYEN" VAHİDETTİN İLE OSMANLI PADIŞAHLAR SİLSİLESİNİN SON BULACAĞINI SÖYLÜYOR.

Şehrimizdeki İngiliz Yüksek Komiserliği'nde vazifeli siyasi memur Hohler tarafından hazırlanıp Londra'ya dün gönderilen gizli bir muhtırada, Türk Parlamento'sunun Bursa'da toplanması fikrinin «Belki de iyi karşılanması icap eden bir girişime» olabileceğine işaret edilmektedir.

Hohler, Osmanlı İmparatorluğu'nun mukadderatı için Paris'te Barış Konferansı'nda alınmakta olan kararlardan habersiz bulunduğunu da belirttik: «Osmanlı İmparatorluğu'nun Anadolu'da ufalmış bir hale gelmiş ve hattâ Arabistan, Suriye, Mezopotamya, Trakya ve adaların da baş ka hükûmetlik altına geçmiş olması mümkündür.» diyor ve devam ediyor:

«Wilson prensiplerinin uygulanması da batıda (Anadolu'nun batısı) Yunan ve Doğu'da (Anadolu'nun doğusu) Kürt devletlerinin kuruluşuna yol açabilir. Bunun sonucu olarak da, şaşaalı ünvanları herhangi bir müahedenin ilk iki sayfasını dolduran Padişah, dini ünvanlarını bir ölçü içinde muhafaza etmekle beraber ancak küçük bir eyaletin idarecisi durumuna düşebilir.

— İstanbul şehri, hem coğrafi vaziyeti, hem tarihi gelenekleri yönünden bir imparatorluk şehri ve merkezidir. Paleologlar devri hariç, tarihin hiç bir safhasında hâlen olduğu gibi bir âciz ve sefalet derekesine düşmemiştir. İdarecilerinin kararnameleleri şehrin surlarını aşamamaktadır.

İstanbul'daki binaların üçte ikisi, son bir kaç yıl içinde çıkan büyük yangınlar sebebiyle harap haldedir. Pera ve Galata, bu barabellikten nispeten masun kalmıştır. Ancak bu iki bölge, Türk halkından ziyade şehre karakterini veren kozmopolit bir güruhun yerleridir. Çok sayıda mülteci ve muhacir camileri ve medreseleri tıklım tıklım doldurmaktadır. Hattâ bu tohum, Bizans'ın eski mahzenlerinde bile barınmaktadır.

Asya'da kurulacak üçüncü sınıf bir krallık ülkesinin hükümdarının böyle büyük bir başkente hâlâ sahip olması uygun düşmez. Zira bu başkent bakım, masrafları, bu hükümdarın maddî imkânlarının çok üstünde kalır. Bu çiftlik binaları tamamiyle bakımsız hâle düşmüş küçük bir toprak ağasının, sırf aile gururunu devam ettirmek amacıyla asil ve tarihî bir şatoyu işgal etmeye kalkışmasına benzer.

Tarihten ders alınması icap ederse, şu hususu hatırdan çıkarmamak gerekir ki, Türk başka cemaatler şöyle dursun kendisini bile idare etmekten âcizdir. Bu kötü idarenin delillerini bol bol görmek için İstanbul'dan uzağa gitmeye

KUTSAL ŞEHİR DEĞİLMİŞ !

— İstanbul'un, İslâm'ın kutsal bir şehri olduğu yönünde sık sık ortaya atılan iddianın gerçek bir temele dayanmadığını sanıyorum. Sadece Ayasofya, Yunan İmparatorluğu'nun Türkler tarafından fethinin bir sembolüdür. Aslında İstanbul'un bütünü de aynı şekilde bunun bir timsalidir. İstanbul hiçbir zaman hacılar için bir ziyaretgâh olmamış ve diğer Müslümanlar için de kutsal yön taşımamıştır.

Şehirde gerçekten kutsal sayılan yegâne iki yer şunlardır:

Eski Saray'da (Topkapı) Peygamber'in emanetlerinin muhafaza edildiği yer. Bu yeri ise yalnız Padişah ziyaret edebilir.

Diğeri de Eyüp. Haliç'in üst kısmındaki Eyüp'te bulunan ve Peygamber'in bir silah arkadaşına ait olduğu rivayet edilen mezar aslında «dini bir hileden» başka bir şey değildir.

Bunun dışında bir çokları gerçekten muhteşem yapılar olan camiler ve diğer dinî binalar herhangi bir kutsal mânâ taşımakta ve bunlara, bütün memleketlerdeki tapınaklara olduğu gibi sadece hürmet gösterilmektedir. Bu yerlerin Türklerin kontrolü dışında kalması yalnız gururlarına, muhabbet hislerine dokunabilir fakat din ve iman hislerine tesir etmez.»

TİTREYEN PADIŞAH

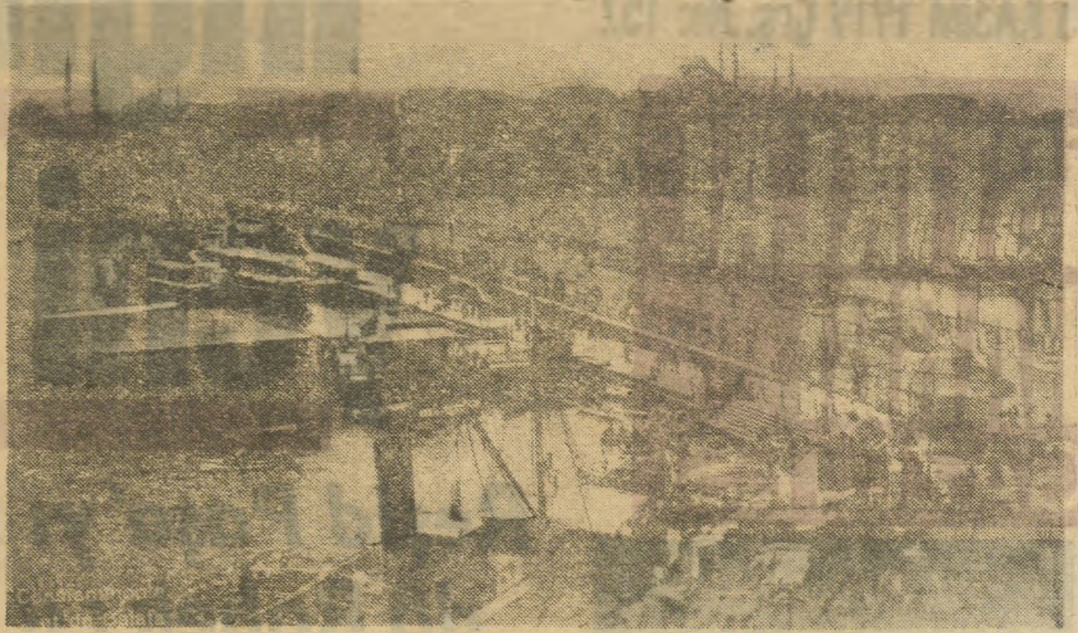
Hohler, Türklerin feth edildiklerinin farkında olmadıklarından bahisle, İstanbul'un ellerinden alınmasının bu hakikati nihayet onlara en kuvvetli şekilde anlatmış olacağını ileri sürmekte ve bu tavsiye üzerinde bilhassa durmak tadır.

Muhtırada, Padişah Vahidettin'in durumuna da temsalla şöyle denilmektedir:

«Padişahlık şimdi içi boşalmış bir sembol hâline gelmiştir. Görünürde yüksek prensip ve gaye sahibi olduğu sanılan Padişah aslında zayıf karakterli ve cesaretsiz bir insandır. Milliyetçi Parti'nin faaliyetlerine tamamiyle karşı gibi görünen hükümdar, Abdülhamid devrinde mevcut bütün o şaşaaadan tamamiyle yoksun bir halde Yıldız Sarayı'nda titreyerek oturmaktadır. Yaz başlarında vukua gelen bir hâdisenin benzerinden korkmaktadır.

Görünürde Osmanlı hanedanı sonuna gelmiştir.

«İlk kuruluşundan beri İstanbul daima fesad ve entrikanın yuvası olmuştur. Türk İmparatorluğu'nun parçalanması sonucunda doğuda kurulmak üzere olan çeşitli ufak tefek Müslüman devletleri a-

İngilizlerin bizi atmak istedikleri İstanbul'dan bir görünüş.

rasında kaçınılmaz bir şekilde başgösterebilecek entrikalar, saltanatın ve belki de nalifeliğin merkezi olmaya devam etmesi hâlinde yine de İstanbul'dan tahrik olunacaktır.

Bu itibarla payitahtın, Türklerin ilk merkezleri Bursa'ya nakli daha uygun olabilir. Zira Bursa'nın, entrikalardan daha uzak temiz bir havası vardır.

BÜYÜTÜLEN TEHLİKE!

«Bana öyle geliyor ki, Türklerin İstanbul'dan kovulmalarının Müslüman âlemi üzerinde husule getirebileceği tepkinin tehlikeleri büyütülmüştür. Aslında bence, geçmişteki büyüklüklerini sayıklamalarına meydan verilmesi daha büyük bir tehliktir. Türkler kuvvetten başka bir muameleden anlamazlar.

Ve şimdi, sert bir şoka maruz kalmaya oldukça hazırlık lıdır. Aynı zamanda, Türkiye dışındaki Müslümanların genellikle İngiliz hükümetine karşı gelmenin ne derece mahsurlu olacağını da böylece ve açıkça kavramış olmaları da iyi olur.»

BEYNELMİLEL İDARE!

Hohler, Türklerin İstanbul'dan atılmalarıyla bütün dünya Müslümanlarına da göz dağı verilmiş olacağına bilhassa işaret ederek şehrin müstakbel idaresine temasla diyor ki:

«Şehrin idaresinin Türklerden devir alınması ile ortaya çıkacak güçlükler meydandadır. Görünürde İstanbul'u milletlerarası bir idare altına sokmaktan başka çıkar yol da yoktur. Tıca nümunesi ikiye bölünmüş bir kontrol müessif sonuçlarını göstermiştir. Fakat kanaatimece yine de, şehirde yaşayan karışık, çeşitli ırklara mensup halka özgürlük ve adalet sağlayacak ve çeşitli çıkarları bağdaştırabilecek bir adil ve pratik yönetim sisteminin bulunması imkânsız değildir.»

İngiliz siyasi memuru, muhtırasının sonunda, İngiliz hükümetinin Türkleri Avrupa'dan topyekûn çıkartıp atmak fırsatını şimdilik kullanmayı uygun görmemesi hâlinde, «ne kadar sert ve tatsız olursa olsun» Barış Muahedesi şartlarına bir direnişe karşı bu şehri elinde hiç olmazsa «rehine» olarak tutması gerektiği tavsiyesini de yapmaktadır.

İngiliz Yüksek Komiseri Amiral dö Robek, hükümetine bu raporu yollarken «tamamen tasvip ediyorum» demiştir.

Mustafa Kemal: Hükümet bizi mahsurlu görüyor!

HEYETİ TEMSİLİYE REİSİ, KARARSIZ KİMSELERİN GÖRÜŞLERİNİ BENİMSEYEN MİLLİ TESHİKİLATIN İSTANBUL TEMSİLCİSİNİ KINIYOR

SİVAS .—

Mustafa Kemal Paşa dün İstanbul'da Teşkilâtı Milliye'nin temsilcisi Kara Vasıf Bey'e yolladığı bir telgrafta, kendisinin İstanbul'a gitmesini ve milletvekili olarak Mecliste fiilen rol oynamasını istemeyenleri sert bir dille tenkit etmiştir.

Kara Vasıf Bey İstanbul'da hükümet üyeleri ve bilhassa Teşkilâtı Milliye'ye taraftar Harbiye Bakanı ve Nafia Bakanı, eski Başbakanlardan İzzet Paşa ve daha birçok kimselerle temaslara yaptıktan sonra buraya gönderdiği bir telgrafta, bu kimselerin broşürlerini paylaştığını bildirmiş ve Meclisin İstanbul'da toplanmasını, Mustafa Kemal'in de gelmemesini tavsiye etmiştir.

Mustafa Kemal Paşa verdiği cevapta, işgal altındaki İstanbul'da tutumları ve düşünceleri kararsız bu kimselerin tavsiyeleri üzerinde daha büyük bir dikkatle durulması gerektiğini Kara Vasıf Bey'e hatırlatmış, Harbiye Bakanı ile Abuk Paşa'nın bu kararsızlıklarının malûm olduğunu da eklemiştir.

Heyeti Temsiliye Reisi, İzzet Paşa'nın ise, eskiden be-

ri Kuvayı Milliye'nin İstanbul'da katliama yol açacağı endişesi içinde bulunduğu kaydetmekte ve şöyle demektedir.

«Asıl şaşılacak nokta, bize, adları belli iki üç kişiye güven vermeye gücü yetmeyen hükümetin, ötekiler millet vekillerini nasıl koruyabileceğidir. Bize yavaş yavaş yer etmeye başlayan düşünceler ve inanç, ne yazık ki, yabancıların değil belki onlardan daha çok şimdiki hükümet üyeleri ile başka kimselerin bizi mahsurlu görmekte olmalarıdır.»

Heyeti Temsiliye Başkanı şu hususları da telgrafına eklemiştir:

«Hükümetin hüsnüniyetinden şüphe etmek istemeyiz. Ve dileriz ki, icraat ile bizim bu arzumuzu sağlamlaştırsın ve takviye eylesin. Fakat müstagni bulunduğu kaydıdan bir şey anlayamadık. Gaye müttehiden ve müttefikten bu vatana hakiki hizmet midir, voksa müs-kül zamanlarda bizi yalnız bırakmak mıdır? Bunun şimdiden aydınlanması lâzımdır. Muhaliflerin mevkii iktidara geçmesinden korkmak faide vermez. Binaenaleyh bundan dolayı tehdili meslek ve mesrep edilemez.»

YAVUZ ZIRHLISI İNGİLİZLERİN ELİNDE!

LONDRA .—

Avam Kamarasında önceki gün sorulan bir suali cevaplandıran Amirlik Birinci Lordu Walter Long, Goben (Yavuz) zırhlısının İngilizler tarafından Türklerin elinden alındığını ve bu harp gemisinde herhangi bir sabotaja karşı gerekli tedbiire başvurulduğunu açıklamıştır.

ZAVEN EFENDİ'NİN YENİ BİR TALEBİ

Ermeni Patrikhanesi kapukâhyanesi dün İçişleri Bakanlığına bir takrirle müracaat ederek, Türk evlerinde bulunduğunu iddia ettiği Ermeni öksüzlerinle sirtle Patrikhaneye idelerini talep etmiştir. Takrir, Patrik Zaven Efendi tarafından gönderilmiştir.

KIŞ ŞİDDETLİ GEÇECEK

Meteoroloji İlimi ile mesgul mâruf bir zat, ekim ayında devam eden gayri tabii havalara ve keldisinin hesaplarına göre bu sene kışın şiddetli olacağını söylemiştir.